

WARSZTATY PRZEDŚWIĄTECZNE

Zamek w Olsztynie, Magazyn Solny
3-21 grudnia

Boże Narodzenie na Warmii i Mazurach

Zajęcia mają charakter etnograficzny. Pierwsza część warsztatów stanowi wprowadzenie w świat zwyczajów bożonarodzeniowych, właściwych mieszkańcom dawnej warmińskiej i mazurskiej wsi. Zajęcia stanowią okazję do poznania dawnych zwyczajów i obrzędów związanych z obchodami świąt Bożego Narodzenia na Warmii. Dzieci dowiedzą się, kto przynosił dawniej gwiazdkowe prezenty, jak wyglądał stół wigilijny i do czego służyło nowolotko. Każdy z uczestników będzie miał możliwość wykonania świątecznej ozdoby.
Zapisy tel. 89 527 95 96 w. 31.

Dom „Gazety Olsztyńskiej”
4-21 grudnia, 9.00-14.00

Boże Narodzenie na Warmii i Mazurach

Dla grup przedszkolnych i szkolnych. W trakcie zajęć uczestnicy poznają dawne zwyczaje regionalne oraz zobaczą związane z nimi pamiątki. Dowiedzą się kto przynosił prezenty, jakie potrawy stały na wigilijnym stole, do czego służyło ciasto obrzędowe, ponadto przygotowują ozdoby świąteczne.
Zapisy - Hanna Łosicka, tel. 692 694 270 lub 89 534 01 19

Muzeum w Mrągowie
3-14 grudnia

Warsztaty bożonarodzeniowe

Zapisy: tel. 89 741 28 12

Zamek w Lidzbarku Warmińskim
4 - 20 grudnia

Warsztaty bożonarodzeniowe „Gody na Warmii”

Zapisy: Beata Błażejczak-Holzhey tel. 89 767 78 05,
edukacja.lidzbark@muzeum.olsztyn.pl

Muzeum Mazurskie w Szczytnie
11-20 grudnia, wtorek-czwartek

Warsztaty bożonarodzeniowe

Zapisy: tel. 89 624 24 37

Muzeum im. J. G. Herdera w Morągu
4-19 grudnia

Boże Narodzenie na Warmii i Mazurach

Zapisy: Angelika Rejs, tel. 89 7572848 lub 515 084 852

Oddziały Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie

Dom „Gazety Olsztyńskiej” w Olsztynie

Targ Rybny 1, 10-019 Olsztyn, tel. 89 534-01-19

Muzeum Przyrody w Olsztynie

ul. Metalowa 8, 10-603 Olsztyn, tel. 89 533-47-80

Zamek w Lidzbarku Warmińskim

pl. Zamkowy 1, 11-100 Lidzbark Warmiński, tel. 89 767-21-11

Galeria „Zamek” w Reszlu

ul. Podzamcze 3, 11-440 Reszel, tel. 89 751-18-00

Muzeum im. J. G. Herdera w Morągu

ul. Dąbrowskiego 54, 14-300 Morąg, tel. 89 757-28-48

Muzeum Mazurskie w Szczytnie

ul. Sienkiewicza 1, 12-100 Szczytno, tel. 89 624-24-37

Muzeum w Mrągowie

ul. Ratuszowa 5, 11-700 Mrągowo, tel. 89 741-28-12

 MUZEUM WARMII I MAZUR W OLSZTYNIE
INSTYTUCJA WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO
10-074, Olsztyn, ul. Zamkowa 2, tel. 89 527 95 96, fax. 89 527 20 3
e-mail: sekretariat@muzeum.olsztyn.pl, www.muzeum.olsztyn.pl

W służbie niepodległości Telegramy patriotyczne 1895-1939

Wernisaż wystawy

Czwartek, 18 października 2018 r., godz. 16.00
Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie

Tematem ekspozycji jest rola, jaką w drodze do niepodległości odegrało podtrzymywanie pamięci historycznej i tradycji narodowej przez Polaków mieszkających na ziemiach trzech zaborów. Ta szeroka problematyka wiąże się z historią regionalną oraz zmaganiem ludności warmińskiej i mazurskiej z germanizacją. Warmia i Mazury nie uczestniczyły bezpośrednio w zrywach niepodległościowych, a polskość tych ziem podtrzymywana była poprzez działania o charakterze pozytywistycznym (polskie gazety, księgarnie, biblioteki Towarzystwa Czytelni Ludowych itp.). Po przegranej plebiscycie 1920 r. starano się kontynuować tę pracę oraz utrzymać więzi z Macierzą. Idea telegramów patriotycznych wpisuje się w działalność tego typu. Te ozdobne blankiety listowe, wydawane od 1895 do 1939 r. „ku pokrzepieniu serc”, wysyłane były z życzeniami zarówno przez chłopów, mieszczan jak i przedstawicieli ziemiaństwa. Ich bogata symbolika narodowa pokazuje, jak kształtowała się w okresie zaborów wyobraźnia historyczna Polaków.

Wystawa jest największą w regionie ekspozycją upamiętniającą zarówno same zmagania Polaków o utrzymanie tożsamości jak i odzyskanie niepodległości i kształtowanie się granic oraz tworzenie państwowości po 1918 r., z uwzględnieniem specyficznej sytuacji Warmii i Mazur. Ekspozycja nawiązuje do takich wydarzeń z historii regionu jak: bitwa pod Grunwaldem, II pokój toruński, objawienia gietrzwałdzkie, plebiscyt 1920 r. oraz ogłoszenie „Prawd Polaków” w 1938 r. Oprócz telegramów na wystawie zaprezentujemy obrazy, biżuterię patriotyczną, w tym wyjątkowo cenną obrączkę z insurekcji 1794 r. i krzyżyk z Olszyny Grochowskiej upamiętniający powstanie listopadowe 1830 r., a także czapkę generałską T. Kościuszki, medal i dyplom niepodległości z podpisem J. Piłsudskiego i wiele innych cennych obiektów zarówno ze zbiorów Muzeum Warmii i Mazur jak i wypożyczonych z Muzeum Wojska Polskiego, Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego w Warszawie, Muzeum Narodowego w Poznaniu oraz Biblioteki Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego.

Niedziela, 28 października, godz. 17.00

Z pieśnią do niepodległości...
Koncert z okazji 100. rocznicy odzyskania niepodległości
Benedykt Błoński – dyrygowanie i prowadzenie koncertu
Chór CANTORES VARMIEŃSES
przy Filharmonii Warmińsko-Mazurskiej w Olsztynie
Zamek w Lidzbarku Warmińskim

Repertuar koncertu to przegląd najpiękniejszych pieśni patriotycznych, które śpiewane były od pokoleń. Hymny: Bogurodzica czy Rota oraz Rozszumiały się wierzby płaczące, Maszerują strzelcy czy Czerwone maki na Monte Cassino to melodie obecne w każdym domu i znane wszystkim niezależnie od daty urodzenia, poglądów politycznych czy miejsca w społeczeństwie. Teksty pieśni będą wyświetlane, będzie można śpiewać wspólnie.

Wstęp wolny

Wtorek, 6 listopada, godz. 10.00

Konferencja „Warmińskie drogi do niepodległości”
Stowarzyszenie „Dom Warmiński” w Lidzbarku Warmińskim
Zamek w Lidzbarku Warmińskim

Czwartek, 8 listopada, godz. 17.00

Konferencja
Ruch polski na Warmii i Mazurach. W setną rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 roku
Muzeum Mazurskie w Szczytnie

Tematem konferencji organizowanej na 100-lecie odzyskania przez Polskę niepodległości jest ukazanie złożoności problematyki działalności pro-polskiej na Warmii i Mazurach. Działalności polskich działaczy na Warmii i Mazurach na początku XX wieku w zakresie wydawnictw, upowszechniania literatury w języku polskim, rozbudzania polskiej świadomości narodowej w regionie. Prezentacja postaw Mazurów i Warmiaków wobec problemów odzyskania niepodległości przez Polskę w aspekcie mazurskiego ruchu ludowego.

6 listopada–21 grudnia, 9.00–14.00

Wokół święta niepodległości
Warsztaty edukacyjne dla grup przedszkolnych i szkolnych
Dom „Gazety Olsztyńskiej”

Głównym tematem zajęć jest kształtowanie się symboli Rzeczypospolitej: flagi, herbu i hymnu. W części warsztatowej uczestnicy wykonają kokardę narodową oraz patriotyczną kartę pocztową.

Niedziela w Muzeum
WOKÓŁ ŚWIĘTA NIEPODLEGŁOŚCI
Niedziela 11 listopada, godz. 12.00–16.00
Zamek w Olsztynie oraz Dom „Gazety Olsztyńskiej”

Zamek: Zwiedzanie z kuratorem wystawy „W służbie niepodległości. Telegramy patriotyczne 1895-1939”, prelekcje o bohaterze narodowym i biżuterii patriotycznej oraz warsztaty edukacyjne. Koncert Collegium Musicum.

Dom „Gazety Olsztyńskiej”: Zwiedzanie wystaw pokazujących losy Polaków, którzy pozostali poza granicami odrodzonej Rzeczypospolitej, a także prezentacja plakatów nagrodzonych w konkursie „Z Rodłem. Ku Niepodległej”, zorganizowanym przez Centrum Myśli Patriotycznej „Rodło”. Ponadto prezentacja multimedialna „Wokół barw narodowych” oraz wykonanie kokardy patriotycznej.

MUZEUM WARMII I MAZUR W OLSZTYNIE

PROGRAM

PAŹDZIERNIK
LISTOPAD
GRUDZIEŃ
2018

PAŹDZIERNIK

11, czwartek, 17.00

Warsztaty Bałtyjskie

Obrządek sepulkralny i rytuały pogrzebowe na Warmii i Mazurach

W ostatnich stuleciach przed narodzinami Chrystusa

dr hab. Mirosław J. Hoffmann (MWiM Olsztyn, UWM Olsztyn)

Sale kopernikowskie, Zamek w Olsztynie

18, czwartek, 16.00

Wernisaż wystawy

W służbie niepodległości. Telegramy patriotyczne 1895-1939

Więcej na odwrocie

Sale kopernikowskie, Zamek w Olsztynie

23, wtorek, 10.00

Otwarcie wystawy pokonkursowej realizowanej w ramach: XVI Powiatowego Przeglądu Twórczości Artystycznej Osób Niepełnosprawnych Powiatu Szczywieńskiego.

Współorganizatorem jest Stowarzyszenie Pomocy na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Szczytnie.

Muzeum Mazurskie w Szczytnie

24, środa, 17:30

Olsztyn między dniem a snem

Spotkanie autorskie z fotografem Mieczysławem Wieliczką – twórcą najnowszego albumu o Olsztynie

Autor opowie o genezie i kulisach powstania jednego z najpiękniejszych albumów o Olsztynie. Podczas spotkania zostanie przedstawiona prezentacja złożona z fotografii, które nie znalazły się w książce. Zainteresowani będą mieli okazję nabycia albumu w promocyjnej cenie. Wstęp wolny

Muzeum Przyrody w Olsztynie

24, środa, 11.00

XLIII Wojewódzki Konkurs Krasomówczy Młodzieży Szkolnej im. Marii Zientary-Malewskiej

Kaplica zamkowa, Zamek w Lidzbarku Warmińskim

25, czwartek, 10.00

Konferencja naukowa

Z niepamięci. Rzeźby Adolfo Wildta (1868-1931) z kolekcji Franza Rose z Dylewa

Szczegółowe informacje: www.muzeum.olsztyn.pl

Sale kopernikowskie, Zamek w Olsztynie

26, piątek, 18.00

Wystawa pokonkursowa

Fotograf Szczywieński

Muzeum Mazurskie w Szczytnie

28, niedziela, 17.00

Z pieśnią do niepodległości...

Więcej na odwrocie

Zamek w Lidzbarku Warmińskim

LISTOPAD

6, wtorek, 10.00

Konferencja

Warmińskie drogi do niepodległości

Więcej na odwrocie

Zamek w Lidzbarku Warmińskim

7, środa, 17.00

Wykłady zamkowe

Orzeł czarny - orzeł biały

Polsko-niemieckie kontakty artystyczne w Prusach Książących i na Warmii w XVI-XVIII w.

Andrzej Rzempoluch

Sale kopernikowskie, Zamek w Olsztynie

7, środa, 17:30

Wykład - Przyroda Poligonu Orzysz

Marian Szymkiewicz, Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie

Na wschód od j. Śniardwy, pomiędzy Orzyszem, Drygwałami i j. Roś, rozciąga się najstarszy i największy poligon wojskowy w naszym regionie. Specyficzne użytkowanie tego obszaru sprawiło, że wykształciły się tu interesujące siedliska przyrodnicze, które zasiedla wiele gatunków roślin i zwierząt, rzadkich i ginących zarówno w skali regionu, jak i Polski. Teren ten, z uwagi na swój charakter, jest zamknięty dla zwiedzających, dlatego wykład będzie jedyną okazją, aby bliżej poznać poligonowe krajobrazy oraz występujące tam rośliny i zwierzęta.

Wstęp wolny

Muzeum Przyrody w Olsztynie

8, czwartek, 17:00

Ulotny ceglany pył..., fotografie Marzeny Huculak

Gość wystawy: Janusz Połom

Kurator: Małgorzata Jackiewicz-Garniec

Galeria na Poddaszu, Zamek w Lidzbarku Warmińskim

8, czwartek

Konferencja

Ruch polski na Warmii i Mazurach. W setną rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 roku

Więcej na odwrocie

Muzeum Mazurskie w Szczytnie

6 listopada – 21 grudnia, 9.00–14.00

Wokół święta niepodległości

Warsztaty edukacyjne dla grup

Więcej na odwrocie

Dom „Gazety Olsztyńskiej”

11, niedziela, 12.00–16.00

Niedziela w Muzeum

Wokół święta niepodległości

Więcej na odwrocie

Zamek w Olsztynie , Dom „Gazety Olsztyńskiej”

14, środa, 12.00

Międzynarodowy Dzień Archeologii/International Archeology Day

Wystąpienie dr hab. Grażyny Sulkowskiej-Tuszyńskiej, prof. UMK, która opowie o codziennej pracy archeologa.

Czym tak naprawdę jest archeologia, co to znaczy być archeologiem, co zrobić, kiedy znajdziemy, albo dowiemy się o możliwości znalezienia zabytków archeologicznych...i o wielu innych sprawach - **Damian Zawada**.

Ponadto prezentacja zabytków archeologicznych wydobytych na terenie zespołu zamkowego w latach 2014-2017.

Zamek w Lidzbarku Warmińskim

15, czwartek, 16.00

Wernisaż wystawy

A święci milczą. Warmińska rzeźba ludowa ze zbiorów Muzeum Warmii i Mazur

Wystawa jest podsumowaniem dwuletniego projektu, w ramach którego zrealizowano szereg działań związanych z warmińska rzeźbą ludową. Drewniane figury przedstawiają świętych opiekunów, orędowników i pocieszycieli:

Antoniego, Walentego, Jana Nepomucena, Mikołaja, Barbarę.

Wśród nich Matka Boża najważniejsza współożycielka

w trudnym czasie chorób, głodu i klęsk. Prezentowane objekty, znajdowały się w przydrożnych kapliczkach regionu Warmii.

Dofinansowano w ramach projektu „A święci milczą. Badania, dokumentacja i popularyzacja warmińskiej rzeźby ludowej” ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Zamek w Olsztynie

18, niedziela, 11.00-16.00

Planszówki w olsztyńskim zamku

Kolejny raz zapraszamy na "Planszówki".

Naszym partnerem jest Akademicki Klub Miłośników Fantastyki "Olifant". Wspólnie zagramy w salach gotyckich olsztyńskiego zamku.

wstęp wolny

Zamek w Olsztynie

20, wtorek, 11.00

Wykład

Odzyskane piękno warmińskiej rzeźby ludowej

Angelika Rejs

Prelekcja na temat konserwacji obiektów muzealnych oraz prezentacja rzeźby po konserwacji.

Dofinansowano w ramach projektu „Święci z warmińskich kapliczek dziedzictwem kulturowym regionu. Konserwacja drewnianej rzeźby ludowej” ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

Zamek w Olsztynie

21, środa, 17:30

Wykład: Księga Puszczy Piskiej – osobliwości świata zwierząt

Krzysztof Stasiaczek (Nadleśnictwo Strzałowo), Marian Szymkiewicz (Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie)

Największy kompleks leśny Pojezierza Mazurskiego znany jest wielu osobom, które spędzały urlop nad jeziorami Śniardwy, Nidzkie, Mokre czy Beldanami. Mniej osób zna walory przyrodnicze tego terenu. O zwierzętach Puszczy Piskiej zarówno tych wielkich, jak i zupełnie małych opowieść leśnik – fotograf Krzysztof Stasiaczek i Marian Szymkiewicz.

wstęp wolny

Muzeum Przyrody w Olsztynie

22, czwartek, 17.00

Warsztaty Bałtyjskie

Na południe od Niegocina. Archeologia odległej i całkiem bliskiej

przeszłości (I-XV w. i I wojna światowa)

dr hab. Maciej Karczewski (Uniwersytet w Białymstoku)

Sale kopernikowskie, Zamek w Olsztynie

22, czwartek, 17.00

Z cyklu „Listopadowe spotkania z poezją”

Jan Dantyszek – poeta polsko-łaciński okresu renesansu

Zamek w Lidzbarku Warmińskim

25, niedziela, 16.00 – 18.00

Niedziela na zamku

Konserwacja warmińskiej rzeźby ludowej – dziedzictwa kulturowego Warmii

W programie: pokaz pracy konserwatora ze szczególnym uwzględnieniem konserwacji rzeźby polichromowanej, warsztaty plastyczne polegające na

wykonaniu polichromii na drewnianej zabawce, prelekcja na temat warmińskiej rzeźby ludowej.

Dofinansowano w ramach projektu „Święci z warmińskich kapliczek dziedzictwem kulturowym regionu. Konserwacja drewnianej rzeźby ludowej” ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

wstęp wolny

Zamek w Olsztynie

29, czwartek, 17.00

Z cyklu „Listopadowe spotkania z poezją”

Wieczór poezji poświęcony św. Katarzynie, patronce lidzbarskiego zamku.

W programie - koncert klawesynowy

Zamek w Lidzbarku Warmińskim

GRUDZIEŃ

5, środa, 17:30

Noceńe życie żurawi

Wernisaż wystawy fotograficznej Andrzeja Waszczuka „Szczurka”

Tematem wystawy jest ważny element życia społecznego żurawi - wspólne nocowanie - często w skupiskach liczących nawet kilka tysięcy osobników.

Prelekcja wystawy będzie połączone z wykładem pod tym samym tytułem, który wygłosi Autor. Oprócz znakomitych zdjęć wykonanych głównie nocą przedstawione będą także fragmenty filmów pokazujących gromadzenie się i nocowanie tych dużych ptaków.

wstęp wolny

Muzeum Przyrody w Olsztynie

7, piątek, 18.00

Doroczne spotkanie Darczyńców i Dobrodziejów Muzeum Mazurskiego w Szczytnie oraz prezentacja obiektów przekazanych do muzeum w 2018 r.

Muzeum Mazurskie w Szczytnie

9, niedziela, 15.00

Koncert kołęd

Współpraca: Młodzieżowy Dom Kultury w Lidzbarku Warmińskim

Zamek w Lidzbarku Warmińskim

9, niedziela, 16.00

Wigilia u Herdera

Muzeum w Moraгу

16, niedziela, 12.00–16.00

Niedziela w Muzeum

Boże Narodzenie i Nowy Rok na Warmii

w ramach X Warmińskiego Jarmarku Świątecznego

W programie prelekcja „Chroni przed wilkami i rozdaje prezenty, czyli cała prawda o św. Mikołaju” oraz pokaz zabytków związanych z regionalnymi tradycjami świątecznymi, wróżby noworoczne i wykonywanie ozdób choinkowych.

Dom „Gazety Olsztyńskiej”

20, czwartek, 17.00

Warsztaty Bałtyjskie

Cmentarzysko w Równinie Dolnej na terytorium plemiennym Bartów.

Ostatni poganie czy pierwsi chrześcijanie?

Zuzanna Wyczółkowska

Sale kopernikowskie, Zamek w Olsztynie

ISSN 1505-0025
redakcja: Dział Promocji i Wydawnictw MWiM
opracowanie graficzne: Izabella Smoleńska
fot. Grzegorz Kumorowicz